

KYSELY KUNNILLE väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä

Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja palvelujen kehittäminen asettavat haasteita kunnille erityisesti kunta- ja palvelurakennemuutoksen ollessa meneillään. Alkuvuodesta 2006 toteutulla sosiaali- ja terveysministeriön terveyden edistämisen aluekierroksella nousi esille kehitettävinä asioina mm. terveyden edistämisen johtaminen ja eri sektoreiden työn koordinaatio kunnissa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säädetään vuonna 1995 säädetyssä Kuntalaissa, jossa kuntien edellytetään pyrkivän edistämään asukkaiden hyvinvointia. Vuonna 2006 tarkennetussa Kansanterveyslaissa kuntien tehtäväksi määritellään mm. väestön terveydentilan ja siihen vaikuttavien tekijöiden seuranta, terveysnäkökohtien huomioon ottaminen kaikissa toiminnoissa ja yhteistyö terveyden edistämiseksi kunnassa toimivien julkisten ja yksityisten toimijoiden kanssa.

Tämän kyselyn tavoitteena on selvittää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen¹ strategioita, johtamista, toimintatapoja ja seurantaa sekä arviointia kunnissa. Kyselyllä selvitetään myös Terveys 2015 -kansanterveysohjelman toimivuutta ja toimeenpanoa kunnissa.

Kysely osoitetaan kunnanjohtajalle, mutta vastaamista suositellaan yhdessä kunnan johtoryhmän kanssa. Kyselyn tuloksista kootaan raportti, jossa esitetään kaikkien kuntien yhteiset tulokset pääasiassa suorina jakaumina ja prosentiosuuksina. Vastaaminen on luottamuksellista eivätkä yksittäisen kunnan tiedot paljastu tuloksista. Kyselyn tuloksia käytetään sosiaali- ja terveysministeriössä Terveys 2015 -kansanterveysohjelman uudistamiseen ja Stakesissa kuntien kanssa tehtävän työn kohdentamiseen ja kehittämiseen. Siten on tärkeää että kunnat vastaavat tähän kyselyyn.

Stakes toteuttaa kyselyn yhdessä kansanterveyden neuvottelukunnan paikallistoiminnan jaoston kanssa. Tarkempia tietoja voi kysyä projektipäällikkö Seija Muuriselta Stakesista, seija.muurinen@stakes.fi, puh: 040 - 0407 114.

Pyydämme Teitä ystävällisesti vastaamaan oheiseen kyselyyn 13.4.2007 mennessä internet-lomakkeella.

Kaija Hartiala
Puheenjohtaja
Kansanterveyden neuvottelukunnan
paikallistoiminnan jaosto,
Apulaiskaupunginjohtaja, Turku

Maijaliisa Junnila
Tulosaluejohtaja
Stakes

Tapani Melkas
Johtaja
Sosiaali- ja
terveysministeriö

¹ **Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen määritellään tässä** väestön terveyden ja toimintakyvyn lisäämiseksi, sairauksien ja tapaturmien ehkäisemiseksi sekä väestöryhmien välisten terveyserojen kaventamiseksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen voidaan käsittää prosessiksi, joka antaa yksilöille ja yhteisöille entistä paremmat mahdollisuudet hallita hyvinvointiaan ja terveyttään sekä siihen vaikuttavia taustatekijöitä.

KYSELY KUNNILLE väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä

Kysymykset koskevat kunnan toimintaa vuonna 2006 ellei kysymyksen yhteydessä ole toisin mainittu.

I TAUSTA

1) Vastaaja

Kunnanjohtaja

Kunnanjohtaja yhdessä kunnan johtoryhmän kanssa

Joku muu, kuka/ketkä

2) Kunta

*

3) Mihin lääniin kunta kuuluu?

4) Kunnan asukasluku

5) Keneltä voimme kysyä kunnassanne tarvittaessa lisätietoa kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistoiminnasta?

Yhteys henkilön nimi

Puhelin

Sähköposti

II HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN STRATEGIAT SEKÄ TOIMINTAPOLITIIKKA KUNNASSA

Terveyden edistämisen laatusuositus (STM 2006:19) on ilmestynyt syksyllä 2006. Terveyden edistämisen laatusuosituksessa hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttamista tarkastellaan kuntien johdon ja eri hallinnonalojen yhteisenä tehtävänä ja vastuuna.

6) Onko Terveyden edistämisen laatusuositusta käsitelty:

	Ei ole käsitelty	Jaettu tiedoksi	Esitelty ja keskusteltu	Keskusteltu ja sovittu toimenpiteistä
Kunnan johtoryhmässä	☐	☐	☐	☐
Kunnanhallituksessa	☐	☐	☐	☐
Kunnanvaltuustossa	☐	☐	☐	☐
Sosiaali- ja terveystoimen joryssä	☐	☐	☐	☐
Sosiaali- ja terveyslautakunnassa	☐	☐	☐	☐
Muissa lautakunnissa	☐	☐	☐	☐

7) Missä määrin seuraavia aiemmin julkaistuja laatusuosituksia sovelletaan/on sovellettu kunnassanne?

	Ei lainkaan	Jonkin verran	Paljon
Ikäihmisten hoitoa ja palveluja koskeva laatusuositus (STM 2001:4)	jn	jn	jn
Mielenterveyspalveluiden laatusuositus (STM 2001:9)	jn	jn	jn
Päihdepalvelujen laatusuositukset (STM 2002:3)	jn	jn	jn
Kouluterveydenhuollon laatusuositukset (STM 2004:8)	jn	jn	jn
Ehkäisevän päihdetyön laatukriteerit (Stakes 2006:3)	jn	jn	jn
Vammaisten ihmisten asumispalveluiden laatusuositus (STM 2003:4)	jn	jn	jn
Apuvälinepalvelujen laatusuositus (STM 2003:7)	jn	jn	jn

8) Onko kunnassa:

	Milloin hyväksytty?	
	Ei	Kyllä
Kuntastrategia	jn	jn
Erillinen hyvinvointistrategia	jn	jn

9) Mihin kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet on kirjattu?

	Ei	Kyllä
Kuntastrategiaan	jn	jn
Hyvinvointistrategiaan	jn	jn
Kunnan talous- ja toimintasuunnitelmaan vuodelle 2007	jn	jn
Terveystoimen tai/ja sosiaalitoimen toimintasuunnitelmaan vuodelle 2007	jn	jn
Muiden hallinnonalojen toimintasuunnitelmiin vuodelle 2007	jn	jn
Johonkin muuhun asiakirjaan	jn	jn

Mihin muuhun asiakirjaan tavoitteet on kirjattu?

10) Onko kunnalla useiden hallintokuntien yhdessä valmistelemia ja tämän valtuustokauden luottamushenkilöhallinnossa hyväksytyjä tiettyyn teemaan liittyviä strategioita/ohjelmia?

	Ei	Kyllä
Ravitsemus	jn	jn
Liikunta	jn	jn
Päihhteet	jn	jn
Mielenterveys	jn	jn
Tapaturmat	jn	jn
Seksuaaliterveys	jn	jn
Ympäristö	jn	jn
Väkivalta	jn	jn
Turvallisuus	jn	jn
Lapset ja nuoret	jn	jn
Työikäiset	jn	jn
Ikäihmiset	jn	jn
Joku muu	jn	jn

Mihin muihin teemoihin?

11) Sisältyvätkö seuraavat Terveys 2015 -kansanterveysohjelman tavoitteet kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmaan?

	Ei	Kyllä
Lasten hyvinvointi ja terveydentila paranee	jñ	jñ
Lasten turvattomuus vähenee	jñ	jñ
Nuorten tupakointi vähenee	jñ	jñ
Nuorten alkoholin ja huumeiden käyttö eivät ole yleisempiä kuin 1990-luvulla	jñ	jñ
Nuorten aikuisten miesten tapaturmainen ja väkivaltainen kuolleisuus alenee	jñ	jñ
Työikäisten työ- ja toimintakyky paranee	jñ	jñ
Työikäisten työelämän olosuhteet paranevat	jñ	jñ
Yli 75-vuotiaiden toimintakyky paranee	jñ	jñ
Väestön tyytyväisyys terveystalvelujen saatavuuteen ja toimivuuteen säilyy vähintään nykyisellä tasolla	jñ	jñ
Väestöryhmien väliset terveyserot (esim. sosioekonomiset) pienenevät	jñ	jñ

12) Missä määrin Terveys 2015 -kansanterveysohjelma on tämän valtuustokauden aikana tukenut kunnan johdon toimintaa väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä?

jñ Vähän, perustelut?

jñ Melko vähän, perustelut?

jñ Melko paljon, perustelut?

jñ Paljon, perustelut?

jñ En osaa sanoa

13) Miten Terveys 2015 -kansanterveysohjelmaa tai sen tavoitteita pitäisi uudistaa?

Kansanterveyslain 1.1.2006 voimaan tulleen muutoksen (14 § § a) mukaan kunnan tulee seurata kunnan asukkaiden terveydentilan ja siihen vaikuttavien tekijöiden kehitystä väestöryhmittäin, huolehtia terveysnäkökohtien huomioon ottamisesta kunnan kaikissa toiminnoissa sekä tehdä yhteistyötä terveyden edistämiseksi muiden kunnassa toimivien julkisten ja yksityisten tahojen kanssa.

14) Onko uudistetun kansanterveyslain muutoksia käsitelty?

A. Kunnan tulee seurata kunnan asukkaiden terveydentilan ja siihen vaikuttavien tekijöiden kehitystä väestöryhmittäin

	Ei ole käsitelty	Jaettu tiedoksi	Esitelty ja keskusteltu	Keskusteltu ja päätetty toimenpiteistä
Kunnan johtoryhmässä	jñ	jñ	jñ	jñ
Kunnanhallituksessa tai valtuustossa	jñ	jñ	jñ	jñ
Sosiaali- ja terveystoimen joryssä	jñ	jñ	jñ	jñ
Sosiaali- ja terveystalvelautakunnassa	jñ	jñ	jñ	jñ

B. Kunnan tulee huolehtia terveysnäkökohtien huomioon ottamisesta kunnan kaikissa toiminnoissa

	Ei ole käsitelty	Jaettu tiedoksi	Eritelty ja keskusteltu	Keskusteltu ja päätetty toimenpiteistä
Kunnan johtoryhmässä	jñ	jñ	jñ	jñ
Kunnanhallituksessa tai valtuustossa	jñ	jñ	jñ	jñ
Sosiaali- ja terveystoimen joryssä	jñ	jñ	jñ	jñ
Sosiaali- ja terveyslautakunnassa	jñ	jñ	jñ	jñ

C. Kunnan tulee tehdä yhteistyötä terveyden edistämiseksi muiden kunnassa toimivien julkisten ja yksityisten tahojen kanssa

	Ei ole käsitelty	Jaettu tiedoksi	Eritelty ja keskusteltu	Keskusteltu ja päätetty toimenpiteistä
Kunnan johtoryhmässä	jñ	jñ	jñ	jñ
Kunnanhallituksessa tai valtuustossa	jñ	jñ	jñ	jñ
Sosiaali- ja terveystoimen joryssä	jñ	jñ	jñ	jñ
Sosiaali- ja terveyslautakunnassa	jñ	jñ	jñ	jñ

III HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN ORGANISOINTI, JOHTAMINEN, RESURSSIT JA YHTEISTYÖ

15) Onko kunnassa nimetty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtoryhmä?

jñ Ei, siirtykää kysymykseen 17

jñ Kyllä

16) Jos kunnassa on nimetty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtoryhmä, toimiiko johtoryhmänä:

jñ Kunnan johtoryhmä

jñ Laajennettu kunnan johtoryhmä

jñ Muu eri hallinnonalojen asiantuntijoista koostuva johtoryhmä

jñ Terveydenhuollon asiantuntijoista koostuva johtoryhmä

jñ Muu, mikä?

17) Onko kunnassa nimetty eri hallinnonalojen ja/tai muiden tahojen muodostama hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä (johtoryhmän lisäksi)?

	En osaa sanoa	Ei	Kyllä
Kunnan oma	jñ	jñ	jñ
Alueellinen/seudullinen	jñ	jñ	jñ

Jos "ei" tai "en osaa sanoa", siirtykää kysymykseen 20.

18) Minkä toimialojen edustajia kuuluu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmään?

	Ei	Kyllä
Keskushallinto	☐	☐
Sosiaalitoimi	☐	☐
Terveystoimi	☐	☐
Sivistystoimi	☐	☐
Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi	☐	☐
Nuorisotoimi	☐	☐
Liikuntatoimi	☐	☐
Ympäristötoimi	☐	☐
Tekninen toimi	☐	☐
3. sektorin toimija	☐	☐
Pelastustoimi	☐	☐
Poliisi	☐	☐
Joku muu	☐	☐

Minkä muiden toimialojen edustajia kuuluu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmään?

19) Mikä hallinnonala koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmää?

20) Onko kunnassa erikseen nimetty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelija tai koordinaattori?

Ei

Kyllä

21) Millaiset olivat väestön hyvinvoinnin/terveyden edistämisen ja ehkäisevien palvelujen henkilöstövoimavarat kunnassanne vuoden 2006 aikana?

Erittäin huonot

Melko huonot

Melko hyvät

Erittäin hyvät

22) Seuraavaksi esitetään kunnan toimintaan liittyviä väittämiä. Pyydämme valitsemaan sen vastausvaihtoehdon, jonka arvioitte parhaiten kuvaavan oman kuntanne tilannetta.

	1 Täysin eri mieltä	2	3	4	5 Täysin samaa mieltä
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamisjärjestelmä on kunnassa selkeä.	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ
Kunnanjohtajan työn tavoitteisiin sisältyy väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevia tavoitteita (esim. johtajasopimukseen tai henkilökohtaiseen tavoitesopimukseen).	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ
Kunnan tarkastuslautakunta arvioi valtuuston asettamien hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutumista.	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ
Yhteistyö kolmannen sektorin / järjestöjen kanssa toimii kunnassa hyvin.	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ
Kuntalaisilla on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa kunnalliseen päätöksentekoon muutenkin kuin luottamushenkilöiden kautta.	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ
Terveystoimi tekee usein aloitteita muille sektoreille väestön hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavien tekijöiden huomioon ottamiseksi.	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ
Terveyserojen kaventaminen näkyy kunnan strategisena painoalueena riittävän vahvasti.	jñ	jñ	jñ	jñ	jñ

23) Miten kunta voi vaikuttaa eri väestöryhmien välisiin terveyseroihin?

24) Onko kunnassa käytetty väestön terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien päätösten ennakkoarviointia (menetelmänä esim. ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi IVA, sosiaalisten vaikutusten arviointi SVA tai terveysvaikutusten arviointi TVA)?

	Ei koskaan	Joskus	Säännöllisesti	
Suunnitelmien ja ohjelmien valmistelussa, missä suunnitelmissa/ohjelmissa?	jñ	jñ	jñ	<input type="text"/>
Päätösten valmistelussa (lautakuntien, hallituksen, valtuuston), missä toimitelmissä?	jñ	jñ	jñ	<input type="text"/>
Kuntastrategian valmistelussa	jñ	jñ	jñ	

IV HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN SEURANTA JA ARVIOINTI

25) Seurataanko kunnassa järjestelmällisesti seuraavia väestön hyvinvoinnin ja terveydentilan muutoksia tai niihin vaikuttavia tekijöitä?

	En osaa sanoa	Ei	Kyllä
Sairastavuutta (esim. diabetes, dementia, mielenterveys, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, suun terveys)	jñ	jñ	jñ
Elinympäristön terveellisyyttä (esim. turvallisuus, viihtyisyys)	jñ	jñ	jñ
Elinoloja (esim. toimeentulo, koulutus, työllisyys)	jñ	jñ	jñ
Elintapoja (esim. päihitteet, liikunta, ravitsemus)	jñ	jñ	jñ
Elämänhallintaa (esim. tyytyväisyys elämään, koulumenestys, perheväkivalta)	jñ	jñ	jñ
Väestöryhmien välisiä terveyseroja (esim. sosioekonomisen aseman, koulutuksen, sukupuolen ym. mukaan)	jñ	jñ	jñ

26) Saako kunnan johto riittävästi tietoa asukkaidensa eri sosioekonomisten väestöryhmien (esim. koulutus, ammattiasema, tulot) välisistä terveyseroista?

Ei, perustelu

Kyllä, perustelu

27) Onko kunnassa tehty hyvinvointikertomus/-selonteko/muu väestön hyvinvoinnin ja terveyden tilaa kuvaava asiakirja?

Ei

Ei, on parhaillaan tekeillä, valmistuu vuonna 2007

Kyllä, viimeisin valmistui vuonna

28) Onko kunnassa kunnanvaltuuston hyväksymät hyvinvointi-indikaattorit (hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen seurantamittarit ja tunnusluvut)?

Ei

Kyllä

29) Mihin suuntaan kunnan väestön yleinen terveydentila on muuttunut vuoden 2000 jälkeen?

	En osaa sanoa	Huonontunut selvästi	Huonontunut hieman	Pysynyt ennallaan	Parantunut hieman	Parantunut selvästi
Lapset	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nuoret (15-19 v.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nuoret työikäiset (20-34 v.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Keski-ikäiset (35-64 v.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ikääntyneet (65-74 v.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ikääntyneet (75 v. tai yli)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

30) Kenelle/mille taholle väestön hyvinvoinnin ja terveydentilan seurantatiedoista raportoidaan?

En osaa sanoa Ei Kyllä

Lautakunnille, mille?	☐	☐	☐	<input type="text"/>
Kunnan johtoryhmälle	☐	☐	☐	
Kunnanhallitukselle	☐	☐	☐	
Kunnanvaltuustolle	☐	☐	☐	
Kuntalaisille	☐	☐	☐	
Jollekin muulle taholle	☐	☐	☐	

Mille muille tahoille seurantatiedoista raportoidaan?

V HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN KOULUTUS JA VIESTINTÄ

31) Onko kunnassa järjestetty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koulutusta
Mitä?

Ei Kyllä

Kunnan johdolle	☐ Ei ☐ Kyllä	<input type="text"/>
Muulle viranhaltijajohdolle	☐ Ei ☐ Kyllä	<input type="text"/>
Luottamushenkilöille	☐ Ei ☐ Kyllä	<input type="text"/>
Väestölle	☐ Ei ☐ Kyllä	<input type="text"/>

32) Onko kunta vuoden 2006 aikana toteuttanut suunnitelmallista joukkoviestintää väestölle hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä?

Ei

Kyllä, keskeiset teemat

VI TULEVAISUUS

33) Mitä kehittämishaasteita kunnassanne on väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tulevaisuudessa (mainitkaa tärkeimmät)?

34) Millaisia visioita/ideoita kunnassanne on väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kehittämiseksi tulevaisuudessa (mainitkaa tärkeimmät)?

35) Mitä toivoisitte sosiaali- ja terveysministeriöltä väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tukemiseksi kunnissa?

36) Mitä toivoisitte Stakesilta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tukemiseksi kunnissa?

KIITOS VASTAUKSISTANNE!